

УДК 351.77+316.42

DOI: 10.35432/tisb332025332101

Оксана Рокунець-Сорочан*аспірантка кафедри місцевого самоврядування та розвитку територій**Навчально-наукового інституту публічної служби та управління**Національного університету «Одеська політехніка»**<https://orcid.org/0009-0003-0949-0536>**e-mail: o9574513@gmail.com*

НАУКОВІ ПІДХОДИ ЩОДО РОЗУМІННЯ ДЕРЖАВНО-ГРОМАДСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ ЯК ОСНОВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

У статті висвітлено наукові підходи щодо розуміння державно-громадської взаємодії як основи вдосконалення державної політики в сфері охорони здоров'я. Зроблено наголос на важливості удосконалення механізмів державно-громадської взаємодії в умовах сучасних викликів для ефективної реалізації державної політики в сфері охорони здоров'я. Визначено роль громадянського суспільства у розробці реформ, впровадженні сучасних моделей управління та забезпеченні доступності медичних послуг, підкреслюючи необхідність поглибленого вивчення форм та інструментів цієї взаємодії для покращення управлінських процесів та сталого розвитку системи охорони здоров'я. Проведено комплексний аналіз дефініції «державно-громадська взаємодія» на основі вітчизняних і зарубіжних наукових джерел, що дозволило ідентифікувати основні теоретико-методологічні підходи до її розуміння. Виявлено відсутність єдиного підходу до трактування цього поняття, що свідчить про його складність, багатовимірність і динамічність у сучасному науковому дискурсі. Обґрунтовано значення державно-громадської взаємодії в контексті публічного управління та її ключову роль у формуванні ефективної державної політики у сфері охорони здоров'я. Визначено механізми та моделі співпраці між державними інституціями та громадянським суспільством у контексті розв'язання соціально значущих проблем. Охарактеризовано основні чинники, що впливають на ефективність такої взаємодії, серед яких рівень залученості громадян до процесів прийняття управлінських рішень, інституційна спроможність органів влади, наявність нормативно-правової бази та інноваційних комунікативних технологій. Зроблено акцент на комунікативній складовій державно-громадської взаємодії, що визначає її результативність та сприяє підвищенню рівня довіри між владою та громадянським суспільством. Визначено основні бар'єри та виклики, які постають перед ефективною взаємодією, а також окреслено можливі шляхи їх подолання. Вказано на основних напрямках вдосконалення форм та інструментів державно-громадської взаємодії у сфері охорони здоров'я, що сприятиме підвищенню ефективності державної політики та якості надання медичних послуг.

Ключові слова: державно-громадська взаємодія, державна політика, сфера охорони здоров'я, вплив державно-громадської взаємодії, моделі державно-громадської взаємодії.

Oksana Rokunets-Sorochan*PhD-student of the Department of**Local Self-Government and Territorial Development**ESI of Public Service and Administration,**Odesa Polytechnic National University**<https://orcid.org/0009-0003-0949-0536>**e-mail: o9574513@gmail.com*

SCIENTIFIC APPROACHES TO UNDERSTANDING STATE-PUBLIC INTERACTION AS A BASIS FOR IMPROVING PUBLIC HEALTH POLICY

The article highlights scientific approaches to understanding state-public interaction as a basis for improving state health policy. Emphasis on the importance of improving the mechanisms of state-public interaction in the context of modern challenges for the effective implementation of state health policy. The role of civil society in the development of reforms, the introduction of modern management models and the availability of medical services is determined, emphasizing the need for in-depth study of the forms and tools of this interaction to improve management processes and sustainable development of the health care system. A comprehensive analysis of the definition of "state-public interaction" was carried out on the basis of domestic and foreign scientific sources, which allowed the identification of basic theoretical and methodological approaches to its understanding. The lack of a single approach to the interpretation of this concept, which indicates its complexity, multidimensionality and dynamism in modern scientific discourse. The importance of state-public interaction in the context of public administration and its key role in the formation of effective state health policy is substantiated. The mechanisms and models of cooperation between state institutions and civil society have been identified in the context of solving socially significant problems. The main factors that influence the effectiveness of such interaction are characterized, among which the level of involvement of citizens in the processes of management decisions, the institutional capacity of the authorities, the presence of regulatory framework and innovative communicative technologies. Emphasis is placed on the communicative component of state-public interaction, which determines its effectiveness and contributes to increasing the level of trust between the authorities and civil society. The main barriers and challenges that are facing effective interaction are identified, as well as possible ways to overcome them. The main directions of improvement of forms and instruments of state-public interaction in the field of health care, which will increase the efficiency of state policy and quality of medical services.

Keywords: state-public interaction, state policy, health care, influence of state-public interaction, model of state-public interaction.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Сучасні виклики в сфері охорони здоров'я, пов'язані з різноманітними ризиками, кризовими явищами та запровадженням воєнного стану в Україні, вимагають удосконалення механізмів реалізації державної політики в сфері охорони здоров'я. Одним із ключових аспектів цього процесу є ефективна державно-громадська взаємодія, яка сприяє підвищенню якості управлінських рішень, залученню громадянського суспільства до розробки та процесів реформування, а також зміцненню довіри до органів влади. Особливої уваги заслуговує вивчення впливу державно-громадської взаємодії на вироблення та реалізацію державної політики в сфері охорони здоров'я, якість доступності медичних послуг, впровадження інноваційних моделей управління, а також механізмів залучення громадськості до ухвалення стратегічних рішень у цій сфері. Актуальність дослідження щодо поглибленого вивчення та розуміння державно-громадської взаємодії обумовлюється схваленням Стратегії розвитку системи охорони здоров'я на період до 2030 року, яка затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 січня 2025 року № 34-р «Про схвалення Стратегії розвитку системи охорони здоров'я на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках» [7]. У Стратегії йдеться про спільне вироблення та надання послуг охорони здоров'я, що передбачає рівноправне партнерство між органами влади, територіальними громадами, спільнотами та іншими зацікавленими сторонами. Важливим елементом такої взаємодії є залучення громадян та громадських організацій до процесів планування, моніторингу й оцінки якості медичних послуг. Це сприяє підвищенню ефективності управління в сфері охорони здоров'я, забезпеченню прозорості прийняття рішень і формуванню системи охорони здоров'я,

орієнтованої на реальні потреби населення.

Все це потребує поглибленого дослідження щодо розуміння державно-громадська взаємодія, визначення механізмів її реалізації, моделей та інструментів впровадження у сфері охорони здоров'я. Дослідження державно-громадської взаємодії з питань реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я є необхідним для підвищення ефективності управлінських процесів, посилення форм партнерства та розробки науково обґрунтованих рекомендацій щодо оптимізації цієї взаємодії в умовах сучасних викликів. Державно-громадська взаємодія є предметом наукового пошуку, а її розвиток визначено як стратегічний пріоритет на рівні держави, що сприятиме підвищенню ефективності реформ та забезпеченню сталого розвитку системи охорони здоров'я.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Аналіз українських та зарубіжних наукових джерел щодо розуміння дефініції «державно-громадська взаємодія» виявив відсутність єдиного розуміння цього поняття та засвідчив, що цей вид взаємодії є складним процесом і багатовимірним явищем. Встановлення ефективної державно-громадської взаємодії є предметом багатьох наукових досліджень. В українських дослідженнях державно-громадська взаємодія розглядається в контексті механізмів та особливостей її реалізації, яка спрямована на поєднання інтересів всіх зацікавлених сторін та оптимізацію процесів управління [2; 4]. Інші дослідження присвячені обґрунтуванню теоретичних підходів щодо вдосконалення механізмів державно-громадської взаємодії у різних сферах та зроблено наголос на важливості налагодження комунікативного процесу між державою та суспільством для узгодження політики та ефективного управління [6]. Є наукові розробки, які стосуються визначення ролі комунікативної парадигми в публічному адмініструванні охороною здоров'я, де виокремлено декілька рівнів комунікативної діяльності [9]. У контексті публічного управління державно-громадська взаємодія стосується впливу громадськості на публічну політику через комунікаційний процес між суб'єктами та об'єктами державного управління для реалізації управлінських цілей [11]. Державно-громадська взаємодія розглядається як складова формалізованого процесу державно-громадського управління, що включає безпосереднє управління державою з боку органів влади у постійній взаємодії з громадськими інститутами. У цих наукових розробках державно-громадська взаємодія держави та громадянського суспільства у сфері охорони здоров'я, розуміється як спільне вироблення та реалізація політики, ефективне використання ресурсів і підвищення рівня довіри між різними секторами [3; 5; 10]. У зарубіжних дослідженнях державно-громадська розглядається в межах теорії партисипативної та дорадчої демократії, де основні акценти зроблено на спільному прийнятті управлінських рішень та визначенні впливової функції громадськості на процеси вироблення та реалізації державної політики в сфері охорони здоров'я [13]. Виокремлюються зарубіжні розвідки, в яких державно-громадська взаємодія ґрунтується на засадах міжсекторального партнерства в охороні здоров'я та зроблено акценти на його перевагах, викликах та впливі соціально-економічних факторів на здоров'я населення [12]. Також у зарубіжних публікаціях йдеться про концепцію суспільної цінності, яка є підходом до аналізу державно-громадської взаємодії та підкреслює важливість співпраці між державою, громадянами та організаціями для створення загального блага [14].

Узагальнення українських та зарубіжних наукових джерел щодо встановлення державно-громадської взаємодії з питань реалізації державної політики в сфері охорони здоров'я продемонстрував їх відмінність. В українських дослідженнях ця проблематика вивчається фрагментарно та потребує проведення подальших наукових пошуків.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є визначення основних наукових підходів у вітчизняних та зарубіжних дослідженнях щодо розуміння державно-громадської взаємодії як основи для вдосконалення державної політики у сфері охорони здоров'я.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У наукових здобутках з державного управління О. Беляєва (2021) державно-громадську взаємодію розглядає в контексті механізмів та особливостей її реалізації. На її думку, така взаємодія повинна забезпечувати оперативне та належне реагування на зміни як у внутрішньому, так і в зовнішньому середовищі [2]. У дослідженнях О. Беляєвої, наголошено, що використання сучасних підходів і методів партнерської співпраці між державними органами та громадськістю сприяє загальному соціально-економічному прогресу країни. Державно-громадська взаємодія, включаючи її механізми, дозволяє поєднувати інтереси всіх зацікавлених сторін та оптимізувати процеси управління [2]. Дослідниця акцентує увагу на важливих елементах механізмів державно-громадського управління, зокрема: організаційного, інституційного, соціального, політичного, економічного, правового, мотиваційного та комплексного. Вказано на ролі інноваційних методів управління та визначенні ресурсів, які спрямовані на побудову послідовних взаємовідносин між суб'єктом управління (державою) та об'єктом управління (громадою) задля реалізації спільної мети [2].

Є дослідження, в яких обґрунтовано теоретичні підходи щодо вдосконалення механізмів державно-громадської взаємодії у сфері протидії ВІЛ/СНІДу, її моніторингу та визначенні ефективності, а також вказано на розробці практичних рекомендацій щодо застосування державно-громадської співпраці в досліджуваній сфері [6]. Так, О. Лучинська (2018) відзначає, що суть державно-громадської взаємодії у сфері протидії ВІЛ/СНІДу полягає в ефективному поєднанні зусиль державних інституцій та громадського сектору для забезпечення комплексної профілактики, лікування і соціальної підтримки. Інституційний механізм передбачає горизонтальне мережування, що сприяє переадресації клієнтів від медичних закладів до громадських організацій. Важливою складовою є інформаційний механізм, який забезпечує двосторонній комунікативний процес між державою та суспільством для узгодження політики та ефективного управління [6].

О. Лучинська (2018) тлумачить державно-громадську взаємодію з позиції управлінської взаємодії у сфері протидії ВІЛ/СНІДу, зокрема: нормативно-правове забезпечення (необхідність удосконалення законодавчої бази для ефективної співпраці); функціональний аспект (ідентифікація загальних та спеціальних функцій громадського сектору у сфері управління); організаційний рівень (визначення форм, рівнів та етапів взаємодії держави та громадянського суспільства); міжгалузева взаємодія (акцент на співпраці з різними секторами та міжнародними партнерами); зарубіжний досвід (аналіз моделей співпраці державних і недержавних організацій та їх адаптація до національної практики) [6].

В українських наукових джерелах виокремлено основні моделі державно-громадської взаємодії, які мають ряд переваг у сфері охорони здоров'я, зокрема [6]:

- модель партнерства, яка передбачає рівноправну співпрацю державних структур та громадських організацій у формуванні політики та її реалізації;
- модель делегування повноважень, що передбачає передачу державою частини функцій щодо профілактики, лікування та підтримки людей, які живуть із ВІЛ/СНІДом, громадським організаціям;
- координаційна модель, що включає створення міжвідомчих та міжсекторних координаційних органів для спільного ухвалення рішень;
- модель субсидіарності, яка передбачає підтримку державою ініціатив громадських організацій через фінансування та ресурсне забезпечення;
- міжнародно-орієнтована модель, що характеризується активною інтеграцією в міжнародні ініціативи та співпрацею з міжнародними партнерами для впровадження передових практик [6].

Ці моделі можуть використовуватися як окремо, так і в комбінації для забезпечення

ефективного функціонування системи державно-громадської співпраці у сфері протидії ВІЛ/СНІДу [6].

Т. Желюк (2019) вказує на ролі державно-громадської взаємодії, яка відіграє ключову роль у реалізації Хартії сприяння здоровому способу життя, забезпечуючи синергію зусиль держави, місцевих громад, бізнесу та громадських організацій. Держава формує стратегічні напрями, законодавчу базу та фінансові механізми підтримки, тоді як громадянське суспільство активно долучається до впровадження ініціатив, моніторингу ефективності програм і поширення культури здорового способу життя. Така співпраця сприяє створенню необхідного суспільного капіталу та інфраструктури, що підвищує якість життя і добробут населення. Також вказано на перевагах міжсекторального партнерства в охороні здоров'я [5].

Науковець Д. Самофалов (2023) у своїх дослідженнях, визначаючи роль комунікативної парадигми в публічному адмініструванні охороною здоров'я, виокремлює декілька рівнів комунікативної діяльності, які стосуються наступного. В першу чергу, це формування політики, програм і проектів у сфері охорони здоров'я, комунікативна діяльність відбувається як на державному, так і на регіональному рівнях. На рівні управління охороною здоров'я в громадах взаємодія спрямована на розробку принципів політики, що дозволяють вирішувати нагальні проблеми сфери охорони здоров'я навіть за умов обмеженого державного фінансування. Наступний рівень комунікативної діяльності включає запровадження принципів ефективного управління в організації охорони здоров'я. Важливим аспектом державно-громадської взаємодії є формування лідерів у сфері охорони здоров'я на рівні громад. Окремим рівнем комунікативної діяльності виступає управління інформацією щодо стану охорони здоров'я, її фінансування та розвитку. Останній рівень комунікативної діяльності зосереджений на взаємодії працівників сфери охорони здоров'я з органами публічного управління, пацієнтами та населенням [9]. В цьому контексті наголос зроблено на важливості залучення громадських організацій та ініціативних груп до встановлення взаємодії з органами публічної влади задля розробки та впровадження інноваційних рішень. Важливими аспектами є врахування соціального контексту, залучення громадськості до обговорення ключових стратегічних рішень та відкритість державних інституцій до діалогу з громадськістю [9].

Отже, ефективна державно-громадська взаємодія у сфері охорони здоров'я можлива лише за умови налагоджених комунікаційних процесів на всіх рівнях управління, що сприяє підвищенню рівня громадської довіри, покращенню якості медичних послуг та впровадженню інновацій у систему охорони здоров'я.

Державно-громадську взаємодію І. Чаплай (2018) розглядає в контексті впливу громадськості на публічну політику. На її думку, державно-громадська комунікація виступає підґрунтям для організація комунікаційного процесу між суб'єктом і об'єктом державного управління, що забезпечує реалізацію управлінських цілей. Вона є засобом управління, який передбачає взаємовплив суб'єктів і об'єктів управління та формує систему цілеспрямованого впливу. Такий підхід дозволяє розкрити як організаційно-структурну основу управління, так і механізм його функціонування [11].

З позиції зміцнення довіри громадськості до органів публічної влади та підвищення ефективності реалізації державної політики, державно-громадську взаємодію досліджує Л. Горбата (2021). Вона пропонує впровадження комплексного механізму забезпечення інформаційної відкритості, що дозволить громадськості контролювати і здійснювати моніторинг за діяльністю органів публічної влади на всіх рівнях управління, а також дасть змогу органам публічної влади залучати громадян до активного управління на різних рівнях (державному, регіональному, місцевому). Дослідниця констатує, що такий вид взаємодії, не лише забезпечує контроль з боку громадян, але й створює умови для більшої залученості громадськості в процеси управління [4].

В українському науковому середовищі виокремлюються більш ранні дослідження, що

стосуються державно-громадського управління, яке розглядається як формалізований процес, що включає безпосереднє управління державою з боку органів влади у постійній взаємодії з громадськими інститутами. Так, О. Тягушева (2009) державно-громадське управління розглядається як механізм, що забезпечує співпрацю суб'єктів у досягненні поставленої мети. Вказано, що ефективність державно-громадського управління забезпечується дотриманням принципів гнучкості, толерантності, сталого розвитку, відкритого діалогу та комплексного підходу до управлінських рішень [10].

Привертають увагу дослідження К. Вінцукевич (2010), яка акцентує увагу на громадсько-організаційній взаємодії враховуючи її різноманітні аспекти побудови взаємовідносин між громадськими організаціями та політичними інститутами. Громадські організації відіграють важливу роль у формуванні та впливі на публічну політику через різні форми співпраці з державними та політичними інститутами. Основними формами такої взаємодії є консультації з громадськістю, участь у громадських радах, громадські слухання, соціальне замовлення тощо [3].

Цікавими є наукові розробки О. Рябека (2011), який акцентує увагу на міждисциплінарності та комплексності досліджень, що стосуються державно-громадського управління та вказує на складність цього явища. Дослідником запропонована евристична модель державно-громадського управління розглядає соціальний організм країни як цілісну систему, зосереджену на управлінні суспільством. У моделі виокремлюються аналогічні елементи, що включають механізми політичної участі, громадські ради, аналітичні центри, експертні групи та інститути громадянського суспільства. Це, на думку науковця, дозволяє забезпечити ефективну взаємодію державних і громадських інститутів у процесі прийняття рішень [7].

Т. Андрійчук (2021) у своїх дослідженнях відзначає, що подальший розвиток системи відносин «держава – громадянське суспільство» залежить від вироблення державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства та формуванні моделі її організаційно-функціонального забезпечення. Як зазначає автор публікації, така модель повинна враховувати «внутрішньополітичні чинники та суспільні тенденції розвитку громадянського суспільства в демократичних процесів» [1].

У зарубіжних наукових дослідженнях М. Фредрікссон, Ф. Сампайо, Л. Мoberг (2025) державно-громадську взаємодію розглядають в межах теорії партисипативної та дорадчої демократії. Зокрема, вважається, що більш пряма участь громадян є корисною для демократії, оскільки вона поглиблює знання про суспільні проблеми, розвиває громадянські навички, сприяє формуванню почуття спільноти та підвищує готовність до активної участі в суспільному житті. Це дає громадянам право голосу при прийнятті рішень та можливість впливати на процеси вироблення та реалізації політики, що відповідає демократичним цінностям легітимності, справедливості та ефективності громадських дій [13].

На основі узагальнення науково-прикладних джерел науковці виділяють три напрями впливу державно-громадської взаємодії в сфері охорони здоров'я:

1. Вплив на окремих осіб:

- підвищення рівня знань про систему охорони здоров'я;
- збільшення довіри до медичних послуг та їх якості;
- посилення громадянської відповідальності щодо власного здоров'я;

2. Вплив на систему охорони здоров'я:

- покращення ефективності та доступності медичних послуг;
- оптимізація ресурсів через зворотний зв'язок від громадськості;
- посилення інноваційних підходів щодо організації медичної допомоги;

3. Вплив на процеси вироблення державної політики в сфері охорони здоров'я, прийняття рішень та суспільство:

- формування більш інклюзивних та орієнтованих на потреби громадян політик;

- зміцнення соціального капіталу через активну взаємодію влади та громадськості;
- підвищення рівня демократичності та довіри до державних інституцій [13].

Вимірювання та узагальнення доказів впливу державно-громадської взаємодії на послуги та управління охороною здоров'я є складним процесом, що зумовлено багатогранністю цього явища, різноманітністю підходів, залучених зацікавлених сторін і цілей. Одним із ключових аспектів державно-громадської взаємодії є колективне залучення громадськості, що охоплює участь груп та спільнот у прийнятті стратегічних рішень щодо медичної допомоги та її пріоритетів. Колективні форми участі громадян у системі охорони здоров'я включають спільне проектування політик, громадські ради, публічні консультації, зустрічі громадян та громадські журі. Цей рівень залученості дозволяє враховувати широку перспективу суспільства, формуючи довгострокові політики охорони здоров'я, орієнтовані на ефективність та справедливість розподілу ресурсів. Науковці відзначають, що така участь є складовою партисипативної та дорадчої демократії, що сприяє підвищенню легітимності державних рішень та зміцненню довіри до системи охорони здоров'я [13].

У процесі державно-громадської взаємодії важливим є розрізнення між рівнями та формами залучення громадськості. В межах державно-громадської взаємодії виокремлюються такі параметри, як суб'єкти участі (органи влади та громадськості), ступінь впливу на прийняття рішень (прямий чи опосередкований вплив), а також характер залучення (проактивний чи реактивний). Таке структурування дозволяє ефективніше аналізувати вплив державно-громадської взаємодії на систему охорони здоров'я та коригувати підходи до її реалізації. Також науковці зазначають, що попри активне впровадження різних механізмів колективного залучення громадян, не існує узгодженого визначення впливу державно-громадської взаємодії в сфері охорони здоров'я, а також єдиної методики оцінки її ефективності. Наявні оцінювальні інструменти здебільшого адаптовані до конкретних проєктів або місцевих умов і не завжди базуються на загальноприйнятих теоретичних підходах. Така ситуація створює ризики щодо невизначеності очікуваних результатів, що може призвести до зниження довіри та ефективності взаємодії [13].

Основні цілі державно-громадської взаємодії в сфері охорони здоров'я включають підвищення якості медичних послуг, покращення доступу до медичної допомоги, визначення суспільних пріоритетів у сфері охорони здоров'я та зміцнення легітимності прийнятих рішень. Дослідниками акцентовано увагу, що державно-громадська взаємодія має не лише інструментальну, але й внутрішню цінність. Вона сприяє розвитку демократичних процесів, забезпечує рівноправну участь громадян у формуванні політики та зміцнює соціальну згуртованість. Отже, для ефективного розвитку державно-громадської взаємодії в сфері охорони здоров'я необхідно інтегрувати різні підходи до громадської участі, удосконалювати механізми оцінки її впливу та сприяти активній взаємодії громадян із державними структурами. Лише за умови збалансованого підходу до колективного залучення можна забезпечити стійкість і результативність державної політики у сфері охорони здоров'я [13].

Наступна група зарубіжних дослідників (Х. Алдервік, Е. Хатчінгс, А. Бріггс, Н. Мейс, 2021) зазначає, що державно-громадська взаємодія в охороні здоров'я ґрунтується на міжсекторальному партнерстві, що передбачає співпрацю державних органів, медичних установ, соціальних служб, освітніх закладів та громадських організацій. Такий підхід спрямований на покращення здоров'я населення та забезпечення справедливості в охороні здоров'я. Важливу роль у цьому процесі відіграють соціальні детермінанти здоров'я, зокрема освіта, дохід, умови праці та проживання, оскільки на стан здоров'я впливають не лише медичні послуги, а й соціально-економічні фактори [12].

У багатьох країнах, таких як США, Велика Британія та Канада, державна політика активно сприяє інтеграції медичних і соціальних послуг, що відображає політичну підтримку співпраці між різними секторами. На місцевому рівні створюються партнерства між органами влади, громадськими організаціями та бізнесом з метою координації заходів у

сфері охорони здоров'я та підвищення ефективності використання ресурсів. Однак, попри потенційні вигоди, міжсекторальна співпраця стикається з низкою викликів і ризиків. Серед основних проблем – труднощі координації, конфлікти інтересів, високі адміністративні витрати та складність управління партнерствами. Крім того, хоча державно-громадські ініціативи активно підтримуються політиками, існує недостатність комплексних досліджень щодо їх реального впливу на здоров'я населення [12].

Загалом, державно-громадська взаємодія в охороні здоров'я є важливим інструментом для вирішення проблем здоров'я на різних рівнях. Проте для досягнення ефективних результатів необхідне подальше дослідження механізмів реалізації та оцінка впливу такої співпраці на здоров'я населення [12].

Зарубіжні науковці Р. Вайлі та Г. Говард (2024) відзначають, що одним із важливих підходів до аналізу державно-громадської взаємодії є концепція суспільної цінності. Вона фокусується на відносинах між громадянами, організаціями та державою, підкреслюючи важливість співпраці для створення загального блага. У сфері охорони здоров'я це означає, що державні установи, громадські організації та медичні заклади мають спільно працювати над забезпеченням доступних, якісних і справедливих медичних послуг. Концепція суспільної цінності також включає баланс між правом особи контролювати свої медичні дані та суспільною користю від їх використання для наукових досліджень, розробки нових методів лікування та вдосконалення системи охорони здоров'я загалом [14].

Одним із ключових аспектів є залучення громадян до формування політики та реалізації медичних послуг. Громадяни можуть брати участь у соціальних ініціативах, співвиробництві державних послуг та виступати як партнери у власному лікуванні, що підвищує якість та ефективність медичних послуг [14].

У сфері охорони здоров'я відповідальність розподіляється між трьома основними суб'єктами:

- громадянами, які дотримуються здорового способу життя та беруть участь у прийнятті рішень щодо власного здоров'я;
- державою, яка формує політику охорони здоров'я, забезпечує надання медичних послуг та здійснює контроль за їх якістю;
- бізнесом, який сприяє здоровому вибору через виробництво корисних продуктів та підтримку соціальних ініціатив [14].

Реформування системи охорони здоров'я має базуватися на колективних зусиллях держави, громадян та інших зацікавлених сторін. Спільне лідерство, горизонтальні зв'язки між організаціями та орієнтація на людські цінності сприятимуть ефективному управлінню та створенню загальнозрозумілого наративу щодо здоров'я та добробуту [14].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Аналіз наукових українських та зарубіжних джерел продемонстрував відмінність до розуміння державно-громадської взаємодії в сфері охорони здоров'я та надав можливість виокремити кілька основних підходів, що визначаються різними контекстами, рівнями розвитку системи охорони здоров'я та культурними особливостями. В українських дослідженнях акцент зроблено на важливості координації взаємодії між державними структурами та громадськими організаціями, а також на доцільності залучення громадськості до процесів вдосконалення державної політики в сфері охорони здоров'я, на основі наявних механізмів (організаційного, інституційного, комунікативного, інформаційного, соціального, політичного, економічного, правового, мотиваційного, комплексного тощо). Зарубіжні дослідження, зосереджуються на реалізації державно-громадської взаємодії як складових демократичних процесів, що сприяють підвищенню ефективності управління через залучення громадян до процесу спільного прийняття рішень. Зокрема, активно застосовуються моделі громадських рад, партнерств між державними органами та приватним сектором, а також участь неурядових організацій у процесах вдосконалення державної

політики і сфері охорони здоров'я. Проведений аналіз наукових підходів до розуміння державно-громадської взаємодії в сфері охорони здоров'я надав можливість визначити основні напрями досліджень, які стосуються: визначення ролі державно-громадської взаємодії в охороні здоров'я, що є особливою уваги в умовах сучасних викликів; важливими є інноваційні підходи до управління через державно-громадське партнерство, що дозволяє інтегрувати громадянське суспільство в процес розробки стратегічних рішень та дає змогу підвищити ефективність державної політики, забезпечити більш прозорий процес прийняття рішень; розробка та впровадження моделей державно-громадської взаємодії, таких як модель партнерства, делегування повноважень та міжсекторальної координації. Залучення громадян до процесів вироблення державної політики та спільного ухвалення управлінських рішень відіграє важливу роль у підвищенні якості медичних послуг, враховувати потреби населення, сприяє зміцненню довіри до державних інститутів і стимулює активну участь у реформуванні охорони здоров'я. Даний вид взаємодії є важливим інструментом для підвищення ефективності державної політики в сфері охорони здоров'я, особливо в умовах сучасних ризиків і викликів, а також враховуючи умови воєнного стану. На основі висновків дослідження можна рекомендувати розробку та впровадження практичних рекомендацій щодо оптимізації державно-громадської взаємодії. Зокрема, це стосується удосконалення комунікаційних стратегій, чіткішої координації між усіма зацікавленими сторонами та розширення форм участі громадян у прийнятті стратегічних рішень, що буде висвітлено у подальших наукових розробках.

Список використаних джерел

1. Андрійчук Т. Державна політика сприяння розвитку громадянського суспільства: проблеми організаційно-функціонального забезпечення. *Політичні дослідження*. 2021. № 2. С. 80-96.
2. Беляєва О.П. Механізми державно-громадської взаємодії в управлінні фаховою передвищою освітою : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. держ. упр. : спец. 25.00.02 «Механізми державного управління» / О.П. Беляєва. – Харків : Нац. ун-т цивільного захисту населення, 2021. 21 с.
3. Вінцукевич К.В. Громадські організації у політичному процесі сучасної України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук : спец. 23.00.02 «Політичні інститути та процеси» / К. Вінцукевич. – Київ : Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2010. 15 с.
4. Горбата Л.П. Забезпечення інформаційної відкритості діяльності органів публічної влади : дис. на здобут. ступ. доктора філософії : 281 «Публічне управління та адміністрування» / Горбата Людмила Петрівна. – Київ : Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України, 2021. 336 с.
5. Желюк Т. Сучасні підходи до реалізації публічної політики в сфері охорони здоров'я. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2019. № 1. С. 37-50.
6. Лучинська О.В. Взаємодія з громадськістю в системі державного управління у сфері протидії ВІЛ/СНІДу в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. держ. упр. : спец. 25.00.02 «Механізми державного управління» / Лучинська Ольга Віталіївни. – Одеса: ОРІДУ НАДУ при Президентові України, 2018. 21 с.
7. Про схвалення Стратегії розвитку системи охорони здоров'я на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках: розпорядження Кабінету Міністрів від 17 січня 2025 року № 34-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/34-2025-%D1%80?find=1&text=%D0%B3%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%B4#w1_6
8. Рябека О.Г. Організації громадянського суспільства та їх роль у функціонуванні державного управління: політологічний аналіз : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук : спеці. 23.00.02 «Політичні інститути та процеси» / Ребека Олександр Григорович. – Київ: Нац. педагог. ун-т ім. М.П. Драгоманова, 2011. 19 с.

9. Самофалов Д.О. Формування моделі комунікативної діяльності в публічному адмініструванні охороною здоров'я України: теоретико-методологічний аспект : реферат дис. на здобуття наук. ступеня д-ра наук з держ. упр. : спец. 25.00.01 «Теорія та історія державного управління» / Д.О. Самофалов. – Дніпро : НТУ «Дніпровська політехніка», 2023. 39 с.
10. Тягушева О.Г. Розвиток механізмів державно-громадського управління регіональною системою освіти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. держ. упр. : спец. 25.00.02 «Механізми державного управління» Тягушева Олена Георгіївна. – Запоріжжя, Класичний приватний університет, 2009. 23 с.
11. Чаплай І.В. Державно-громадська комунікація як об'єкт наукового дослідження в Україні : монографія / І.В. Чаплай. – Одеса : КУПІРІЄНКО СВ, 2018. 386 с.
12. Alderwick H., Hutchings A., Briggs A. et al. The impacts of collaboration between local health care and non-health care organizations and factors shaping how they work: a systematic review of reviews. *BMC Public Health*. 2021. Vol. 21. Iss. 753. URL: <https://doi.org/10.1186/s12889-021-10630-1>
13. Fredriksson M., Sampaio F., Moberg L. The impact of patient and public involvement in healthcare services: A conceptual review spanning social sciences and health sciences. *SSM - Qualitative Research in Health*. 2025. Vol. 7. URL: <https://doi.org/10.1016/j.ssmqr.2024.100517>
14. Wylie R., Howard G. Public value in health policy: an approach for exploring the value of healthcare for patients and the wider public. *Faculty Dental Journal*. 2024. Vol. 25. Iss. 4. URL: <https://doi.org/10.1308/rcsfdj.2024.42>

References

1. Andriichuk, T. (2021). Derzhavna polityka spriannia rozvytku hromadianskoho suspilstva: problemy orhanizatsiino-funktsionalnoho zabezpechennia [State Policy of Promoting Civil Society Development: Problems of Organizational and Functional Support]. *Politychni doslidzhennia – Political studies*, 2, 80-96 [in Ukrainian].
2. Bieliaieva, O.P. (2021). Mekhanizmy derzhavno-hromadskoi vzaiemodii v upravlinni fakhovoiu peredvyshchoiu osvitoiu [Mechanisms of state-public interaction in management of professional higher education]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kharkiv : Nat. Civil Protection University [in Ukrainian].
3. Vintsukevych K.V. Hromadski orhanizatsii u politychnomu protsesi suchasnoi Ukrainy [NGOs in the political process of modern Ukraine]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv : Kiev Nat. Univ. T. Shevchenko [in Ukrainian].
4. Horbata, L.P. (2021). Zabezpechennia informatsiinoi vidkrytosti diialnosti orhaniv publichnoi vlady [Ensuring information openness of public authorities' activities]. *Doctor of Philosophy's thesis*. Kyiv : Nat. University of bioresources and nature management of Ukraine [in Ukrainian].
5. Zheliuk, T. (2019). Suchasni pidkhody do realizatsii publichnoi polityky v sferi okhorony zdorovia [Modern approaches to the implementation of public health policy]. *Visnyk Ternopilskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu – Bulletin of Ternopil National Economic University*, 1, 37-50 [in Ukrainian].
6. Luchynska, O.V. (2018). Vzaiemodiia z hromadskistiu v systemi derzhavnogo upravlinnia u sferi protydii VIL/SNIDu v Ukraini [Public relations interaction in public administration in the field of HIV/AIDS in Ukraine]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Odesa : ORIDU NADU under the President of Ukraine [in Ukrainian].
7. Pro skhvalennia Stratehii rozvytku systemy okhorony zdorovia na period do 2030 roku ta zatverdzhennia operatsiinoho planu zakhodiv z yii realizatsii u 2025-2027 rokakh : rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv vid 17 sichnia 2025 roku № 34-r. Retrieved from : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/34-2025-%D1%80?find=1&text=%D0%B3%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%B4#w1_6 [in Ukrainian].

8. Riabeka, O.H. (2011). Orhanizatsii hromadianskoho suspilstva ta yikh rol u funktsionuvanni derzhavnoho upravlinnia: politolohichniy analiz [Organization of civil society and their role in the functioning of public administration: political analysis]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv: Nat. teacher. Univ. M.P. Drahomanov [in Ukrainian].
9. Samofalov, D.O. (2023). Formuvannia modeli komunikativnoi diialnosti v publicnomu administruvanni okhoronoiu zdorovia Ukrainy: teoretyko-metodolohichniy aspekt [Formation of a model of communicative activity in public administration of health care of Ukraine: theoretical and methodological aspect]. *Doctor's thesis*. Dnipro: Dnipro University of Technology [in Ukrainian].
10. Tiahusheva, O.H. (2009). Rozvytok mekhanizmiv derzhavno-hromadskoho upravlinnia rehionalnoiu systemoiu osvity [Development of mechanisms of state-public management of the regional education system]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Zaporozhye : Classic private university [in Ukrainian].
11. Chaplai, I.V. (2018). *Derzhavno-hromadska komunikatsiia yak ob'ekt naukovoho doslidzhennia v Ukraini* [State-public communication as an object of scientific research in Ukraine]. Odesa: Kuprienko SV [in Ukrainian].
12. Alderwick, H., Hutchings, A., Briggs, A. et al. (2021). The impacts of collaboration between local health care and non-health care organizations and factors shaping how they work: a systematic review of reviews. *BMC Public Health*. Vol. 21. Iss. 753. Retrieved from : <https://doi.org/10.1186/s12889-021-10630-1> [in English].
13. Fredriksson, M., Sampaio, F., & Moberg, L. (2025). The impact of patient and public involvement in healthcare services: A conceptual review spanning social sciences and health sciences. *SSM - Qualitative Research in Health*. Vol. 7. Retrieved from : <https://doi.org/10.1016/j.ssmqr.2024.100517> [in English].
14. Wylie, R., & Howard, G. (2024). Public value in health policy: an approach for exploring the value of healthcare for patients and the wider public. *Faculty Dental Journal*. Vol. 25. Iss. 4. Retrieved from : <https://doi.org/10.1308/rcsfjdj.2024.42> [in English].